M4. Inteligența Artificială

Inteligența artificială (AI) este un set de tehnologii care se referă la capacitatea unor sisteme informatice în a imita funcții umane, cum ar fi raționamentul, învățarea, planificarea și creativitatea.*

În ciuda termenului în sine, sistemele de inteligență artificială **nu au și nu dobândesc inteligență.** Ele funcționează pe baza unor algoritmi complecși, adică sunt (auto-)programate să urmeze reguli, pași specifici pentru a rezolva o problemă sau a îndeplini o sarcină. Inteligența artificială **generativă** reprezintă capacitatea sistemelor de a crea texte, imagini, muzică sau videouri noi.

Sistemele de inteligență artificială ajung la rezultate **analizând seturi foarte mari de date** (provenite din surse selectate de inginerii care dezvoltă sistemul) **din care extrag tipare și concluzii după algoritmi matematici.** Sistemul AI **nu vede și nu dă un sens** cuvintelor și textelor, ori imaginilor pe care le analizează, ci poate doar **identifica relații între elemente în diverse contexte**, care apar **cel mai frecvent** în datele cu care este antrenat. Aceste combinații de elemente identificate sunt folosite pentru a genera rezultate.

Ce este un chatbot AI?

Un chatbot AI este o aplicație care folosește inteligența artificială pentru a genera răspunsuri la întrebările utilizatorilor sau pentru a încerca să îndeplinească sarcini primite de la aceștia. În funcție de model, chatboții AI pot efectua sarcini precum scrierea de texte, generarea de imagini sau video etc. Printre chatboții AI cei mai cunoscuți se regăsesc ChatGPT (OpenAI), Gemini (Google), Claude (Anthropic).

Ce riscuri presupune utilizarea unui sistem AI?

Propagarea prejudecăților:

- Un chatbot AI poate **prelua prejudecăți** (culturale, sociale, rasiale sau de gen etc.) din datele pe care este antrenat și le poate transpune în rezultatele pe care le generează.

*https://www.europarl.europa.eu/topics/ro/article/20200827STO85804/ce-este-inteligenta-artificiala-si-cum-este-utilizata

© 2026, Centrul pentru Jurnalism Independent (România)

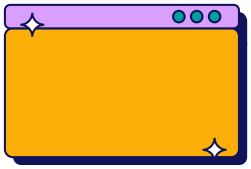
M4. Inteligența Artificială

Umanizarea tehnologiei și izolarea socială:

- Chatboții sunt construiți pentru a fi „de ajutor". Ei sunt mereu **de acord cu utilizatorul și nu îl critică** dacă greșește sau dacă spune ceva problematic, pentru a nu-l „supăra" și a-i face pe plac, ca utilizatorul să rămână acolo cât mai mult timp. Cu cât petrece mai mult timp discutând cu chatbotul, cu atât mai **personalizate** vor fi răspunsurile pe care le primește utilizatorul.

- **Răspunsurile AI pot fi interpretate ca fiind forme de expresie ale empatiei,** dar nu sunt de fapt decât **o simulare și nu reflectă emoții reale. Chatbotul AI nu înțelege emoții și nici nu simte emoții.** Umanizând chatbotul, utilizatorii pot ajunge să se simtă **atașați emoțional** de acesta, riscând să renunțe treptat la comunicarea cu oamenii (prietenii, părinții, profesorii, doctorii etc.), **izolându-se social și bazându-se doar pe informațiile primite de la chatbot.**

- În plus, atașamentul emoțional poate predispune utilizatorii să transmită **informații personale** chatbotului, pentru că au încredere în el; asta este riscant pentru că utilizatorul poate pierde controlul asupra modului în care sunt folosite aceste informații* (antrenarea chatbotului, reclame, personalizare etc.).

Informații greșite/false/înșelătoare. Deepfake:

- Chatboții AI pot fi folosiți pentru **a genera și propaga informații greșite, false, sau înșelătoare.**

- Uneori, asta se întâmplă pentru că sistemele sunt limitate și **inventează informații** („halucinații") pentru a acoperi golurile pe care le au, pentru a continua să fie utile, să nu „dezamăgească" utilizatorul. Alte ori, redau informații false pentru că **nu pot distinge ce e adevărat și ce e fals.**

- În plus, chatboții AI sau aplicații similare pot fi utilizate pentru a crea conținut înșelător, care prezintă **intenționat** informații false despre un eveniment, cum ar fi **știrile false** sau inventate, videoclipuri **deepfake** care arată persoane în situații care nu au avut loc de fapt, sau **teorii ale conspirației** formulate convingător. Un caz particular îl reprezintă **pornografia deepfake**, care reprezintă portretizarea unei persoane în ipostaze de natură sexuală fără consimțământul acesteia.

*https://apti.ro/inteligenta-artificiala-iti-poate-fi-chatbotul-prieten

© 2026, Centrul pentru Jurnalism Independent (România)

M4. Inteligența Artificială

Sfaturi pe care le puteți oferi elevilor privind interacțiunea cu chatboți AI:

Reține:
NU poți avea încredere într-un chatbot.

- Un chatbot **nu e inteligent.**
- Un chatbot poate da **informații greșite, false, inventate.**
- Un chatbot **redă prejudecăți.**
- Un chatbot **nu poate verifica informații.**
- Un chatbot răspunde mereu **pe placul utilizatorului.**
- Un chatbot **nu simte nimic.**
- Un chatbot **nu e un prieten, nu e un profesor, nu e un doctor, nu e un părinte.**
- Un chatbot **nu e un om.**
- **Un chatBOT e un roBOT.**

Ce poți face ca să ai o interacțiune cât mai sigură cu un chatbot AI:

- Învață - cel puțin la nivel primar - cum funcționează un chatbot AI pentru a înțelege când și cum te poate ajuta și când nu.
- Testează întrebări cu un chatbot AI pe un domeniu pe care îl cunoști bine. Acest lucru te va ajuta să realizezi că nu este întotdeauna o sursă de informație corectă.
- Verifică orice informație oferită de un chatbot AI, inclusiv sursele sau interpretarea acestora.
- Nu povesti lucruri personale unui chatbot AI.
- Reține că un ton prietenos nu înseamnă că stai de vorbă cu un om. Chatbotul AI este un robot.
- Nu lua decizii doar pe baza sfaturilor unui chatbot AI. Verifică din mai multe surse. Cercetează și discută cu persoane de încredere din jurul tău atunci când ai nevoie.
- Nu înlocui interacțiunile reale cu discuțiile cu un chatbot AI. Există riscul să te atașezi emoțional de un chatbot și să te izolezi de cei din jur, ceea ce reprezintă o îngrijorare privind sănătatea mintală.
- Nu folosi tehnologia AI pentru a crea informații false sau înșelătoare, sau deepfake-uri prin care poți răni alte persoane. Și nu uita ca orice interacțiune cu un sistem informatic lasă urme.

Resursă realizată în cadrul Programului de Educație Media demarat de CJI în parteneriat cu Romanian-American Foundation și susținut prin proiectul BROD* și prin proiectul „Digital literacy transformation for Romanian Youth", proiect finanțat de Fondation Botnar, coordonat de CJI și implementat în parteneriat cu Ashoka România, E-Civis, EDUMI, Funky Citizens și Grupul PONT.

***Proiectul BROD (Bulgarian-Romanian Observatory of Digital Media) este finanțat prin Programul Europa Digitală al Uniunii Europene, sub contractul nr. 101226153.**

© 2026, Centrul pentru Jurnalism Independent (România)